

Gränsöverskridande tjänster på den inre marknaden: ett viktigt bidrag till den ekonomiska och sociala sammanhållningen

Studie

Sammanfattning

Genom att garantera den fria rörligheten mellan medlemsstaterna för varor, kapital, tjänster och arbetskraft har EU:s inre marknad utan tvivel bidragit till välbefindandet i hela Europa. Denna studie är inriktad på de sistnämnda två aspekterna, särskilt tillhandahållandet av gränsöverskridande tjänster. Gränsöverskridande tjänster innebär ofta att någon personligen passerar gränsen mellan två medlemsstater. Sådana tjänster kan tillhandahållas på en kort resa eller genom att stationera ut anställda under längre tid. Utstationering av arbetstagare för tillfälligt tillhandahållande av tjänster utomlands regleras av EU:s direktiv. Syftet med reglerna är att skapa en tydlig ram som garanterar rättvis konkurrens och respekt för de utstationerade arbetstagarnas rättigheter, så att både företagen och arbetstagarna kan dra full nytta av den inre marknadens möjligheter. Alltför stränga regler kan dock fungera som ett marknadshinder för företag med lägre arbetsproduktivitet.

Syftet med denna studie är att kvantifiera de gränsöverskridande tjänsternas värde för EU:s ekonomiska och sociala sammanhållning, för att fastställa de möjliga effekterna av en överreglering av EU:s tjänstemarknad.

År 2014 byggde ungefär **10,9 miljoner arbetstillfällen** i EU på export av gränsöverskridande tjänster till andra EU-medlemsstater. Sedan 2000 har det totala antalet arbetstagare som är beroende av gränsöverskridande tjänster nästan fördubblats. Den totala sysselsättningen i EU har ökat med 5,5 %, men den sysselsättning som är beroende av gränsöverskridande tjänster har ökat med 94 %, vilket **klart främjar en ökning av sysselsättningen** i EU.

Mindre europeiska länder och medlemsstater i centrala och östra Europa har investerat mer på marknaden för gränsöverskridande tjänster i förhållande till sin totala arbetskraft, men de flesta arbetstillfällen som beror av gränsöverskridande tjänster finns faktiskt i EU-15-staterna. Ungefär 74 % av de gränsöverskridande arbetstillfällena finns i dessa länder, med Förenade kungariket, Tyskland och Frankrike i täten vad gäller antalet arbetstagare inom gränsöverskridande tjänster. Denna slutsats ligger i linje med tidigare forskning om gränsöverskridande tjänster på grundval av antalet A1-intyg för utlandet. Mer än 38 % av de utstationeringar av arbetstagare som registrerats här sker mellan två höglönemedlemsstater. Dessa två resultat visar att exporten av gränsöverskridande tjänster är en **viktig ekonomisk faktor i samtliga medlemsstater**. Totalt är Förenade kungariket det land som vinner mest på den inre marknaden för tjänster i EU. Brexit kan äventyra 1,7 miljoner arbetstillfällen inom gränsöverskridande tjänster i Förenade kungariket.

Gränsöverskridande tjänster brukar vara förknippade med arbetsintensiva arbetsuppgifter, men studien visar att **arbetstillfällena inom kunskapsintensiva tjänstesektorer** som är beroende av gränsöverskridande tjänsteexport **har ökat nästan lika mycket som arbetsintensiva arbeten**. Arbetstillfällen som beror av gränsöverskridande tjänster inom kunskapsintensiva tjänstesektorer har ökat med 77 % sedan 2000. Ungefär 4,2 % av arbetstillfällena i kunskapsintensiva tjänstesektorer i EU-28 är beroende av exporten av gränsöverskridande tjänster. Den enskilda ekonomiska sektorn som är mest beroende av exporten av gränsöverskridande tjänster är tillhandahållandet av tjänster

inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik. Ungefär 13,6 % av arbetstillfällena i sektorn i EU-28 är beroende av export av gränsöverskridande tjänster. Detta visar att gränsöverskridande tjänster inte är begränsade till arbetsintensiva arbeten. De är också mycket viktiga för kunskapsintensiva arbetstillfällen i höglönessektorer.

Enligt studien finns det i fråga om ekonomiskt välstånd och sysselsättningsökning ett **tydligt faktiskt samband mellan gränsöverskridande tjänster, å ena sidan, och ekonomisk tillväxt och sysselsättningsökning, å den andra**. Länder med större andel gränsöverskridande tjänster har en mycket starkare sysselsättningsökning och BNP-tillväxt än länder med mindre andel på marknaden för gränsöverskridande tjänster. Särskilt sysselsättningsökningen har ett nära samband med andelen gränsöverskridande arbetstillfällen i ekonomin. Om ett land ökar sin sysselsättningsandel inom gränsöverskridande tjänster med en procent förväntas dess totala sysselsättning öka med 0,013 %.

De **gränsöverskridande tjänsternas positiva effekt** kan iaktas i **den totala ekonomin, men även inom kunskapsintensiva tjänstesektorer**. Länder med en större andel kunskapsintensiva arbetstillfällen som är beroende av gränsöverskridande tjänsteexport har en starkare sysselsättningsökning inom den kunskapsintensiva tjänstesektorn än andra länder.

En statistisk analys styrker ytterligare den faktiska kopplingen mellan andelen gränsöverskridande tjänster och ekonomisk tillväxt i ekonomin. En procents minskning av andelen gränsöverskridande tjänster skulle kunna minska det totala BNP i EU-28 med ungefär åtta miljarder euro. Denna effekt bygger dock på antagandet att arbetstillfällen som är beroende av gränsöverskridande tjänsteexport skulle kunna ersättas med nationell efterfrågan på arbetstagare i tjänsteexportbranschen, varvid den totala sysselsättningen skulle förbli konstant. Eftersom totalt 10,9 miljoner arbetstagare är beroende av gränsöverskridande tjänsteexport skulle de ekonomiska effekterna av ett strängare regelverk på exporten av gränsöverskridande tjänster sannolikt vara mycket större. År 2014 var det totala **mervärdet av exporten av gränsöverskridande tjänster ungefär 625 miljarder euro i EU-28**.

Eftersom en positiv effekt av andelen gränsöverskridande tjänster föreligger även om sysselsättningen förblir konstant, kan det förutsättas att arbetstillfällen i sektorer med gränsöverskridande tjänsteexport verkar ha en större positiv inverkan på nationell BNP än de genomsnittliga arbetstillfällena i den totala ekonomin.

I studien konstateras också en **faktisk koppling mellan andelen gränsöverskridande tjänster och den sociala sammanhållningen**. Länder med större andel gränsöverskridande tjänster har en i genomsnitt mindre del människor i riskzonen för fattigdom och social utestängning. Det finns också ett faktiskt samband mellan den genomsnittliga lyckan och tillfredsställelsen i livet och andelen arbetstillfällen som är beroende av exporten av gränsöverskridande tjänster. Det verkar alltså som om en större andel sysselsättning beroende av gränsöverskridande tjänster **ökar den genomsnittliga personens lycka i ekonomin**.

Andelen sysselsättning beroende av gränsöverskridande tjänster har en betydande inverkan på den sociala sammanhållningen, vilket dock inte yttrar sig lika mycket i absoluta tal. En procents ökning av andelen gränsöverskridande tjänster ökar "nöjdhetsindexet" med 0,0086 enheter på en skala från 1 till 4. Eftersom de tidigare resultaten dock visar att gränsöverskridande tjänster är en viktig drivkraft för total sysselsättningsökning måste de faktiska effekterna av jobbskapande och anställningstrygghet beaktas när man bedömer de gränsöverskridande tjänsternas värde för den sociala sammanhållningen.

Därmed kan ett tydligt faktiskt samband mellan exporten av gränsöverskridande tjänster och social sammanhållning, ekonomiskt tillväxt och särskilt sysselsättningsökning iakttas. Genomförandet av gränsöverskridande värdekedjor i tjänstebranscherna kan därmed beskrivas som en **viktig drivkraft för den europeiska ekonomin**.

Harmoniseringen av goda levnadsvillkor i EU är en viktig faktor för samhället i EU. För att främja detta mål måste EU:s inre marknad för tjänster vara utformad på ett sådant sätt att skillnaderna mellan enskilda länder inte är för stora. För hård reglering av möjligheterna att tillhandahålla gränsöverskridande tjänster skulle dock kunna ha en kontraproduktiv effekt på levnadsvilkorens harmonisering i medlemsstaterna, genom att det begränsar den ekonomiska tillväxten och sysselsättningsökningen.

Regelverket måste garantera rättigheterna och arbetsvilkoren för arbetstagare som tillhandahåller gränsöverskridande tjänster, men överdriven reglering som allvarligt hindrar tillhandahållandet av gränsöverskridande tjänster bör undvikas. De uppgifter som används i studien visar att olika ekonomiska sektorer är beroende av gränsöverskridande tjänster i olika hög grad. Därmed kan reglerna för export av tjänster i EU ha olika effekt på den ekonomiska verksamheten. För att regleringen av de gränsöverskridande tjänsterna ska vara ändamålsenlig bör dessa skillnader beaktas. Genom att **reglerna endast tillämpas på tjänstesektorer där det krävs lämplig reglering** kan den inre marknaden bli mycket effektivare.